

OM UENIGHET, KRITIKK OG INNENFRAPERSPEKTIVER

Kjære lesere,

«Du ser noe helt annet når du står i døra og ser inn i et rom enn når du står midt i rommet», sa min veileder ofte til meg da jeg studerte en annen kultur enn min egen og undret meg over at mitt blikk kunne være så annerledes enn blikket til dem som tilhørte denne kulturen. Utsagnet har kommet tilbake til meg flere ganger i arbeidet med dette nummeret av *Prismet*. På ulike måter dreier alle artiklene her seg om perspektiver innenfra og utenfra, og om viktigheten av gjensidig forståelse og anerkjennelse. Religionsvitenskapen har i de senere år i stor grad dreiet seg om å nærme seg religioner utenfra, med et så nøytralt blikk som mulig. Samtidig kan man spørre seg hva en utenforståendes blikk egentlig kan fortelle om troserfaringene til menneskene på innsiden og om deres opplevelse av egen trospraksis. På samme måte som vi kan skille mellom religioner slik de tradisjonelt har vært fremstilt i lærebøker på en essensialistisk og forenklet måte med lite rom for nyanser når det kommer til levd religion, lokale forskjeller og ulike retninger internt, kan vi også skille mellom religion slik den fremstilles av utenforstående religionsvitere og religion slik den oppleves og erfares av dem på innsiden. Det samme kan sies å gjelde andre sider av livet og samfunnet som diskuteres i KRLE-undervisningen eller andre skolefag.

I dette nummerets første artikkel drøfter Ole Henrik Borchgrevink Hansen hvordan vi kan håndtere uenighet i klasserommet ved hjelp av den politiske filosofen John Rawls' vurderingsbyrder. Vi kan ikke skyldes på at motparten er dum eller tar feil hver gang vi er uenige. Det hender at vi er uenige med mennesker vi anser som smarte og kunnskapsrike; mennesker vi ikke kan avvise som uvitende bare fordi de ikke deler vårt syn. Vi må ta dem alvorlig. Men ved å se på ulike grunner til at vi er uenige, kan vi også lære å sette oss inn i andres perspektiver, prøve å se dem både innenfra og utenfra og forstå dem, selv om vi ikke er enige.

Sebastian Tjelle Jarmer tar for seg religionskritikk i klasserommet. Gjennom observasjon og intervjuer med elever og lærere har han utforsket hvordan dette kompetansemålet operasjonaliseres i undervisningen. Jarmer peker på at

religionskritiske perspektiver ikke bare skal være negative, men at de også skal bidra til utvikling av analytiske ferdigheter og økt forståelse for andres ståsted. I den forbindelse understreker Jarmers informanter at religionskritiske perspektiver også bør suppleres av andre synspunkter, deriblant innenfraperspektiver.

Innenfraperspektiver står også sentralt i Line M. Skums artikkel om samisk kirkelig ungdomsarbeid. Hun har snakket med ungdom som deltok på samiske ungdomshelger i regi av Samisk kirkeråd. For hva gjør det med unge mennesker å sjelden eller aldri oppleve at noe skjer på deres egne premisser, at deres identitet, kultur og erfaringer ikke blir tatt med i beregningen, og at de stadig vekker følelser seg redusert til eksotiske innslag i majoritetskulturen? Skums artikkel viser at det å få anerkjennelse for ens egen samiske identitet og kultur var av stor betydning for ungdommene i hennes materiale. Det at lederne på ungdomshelgene selv var samiske og hadde innenfraperspektiver på samisk kultur, åndelige tradisjoner og språk gjorde at ungdommene følte seg anerkjent, og dette igjen hadde betydning for økt trivsel og ønske om å delta på flere lignende samlinger.

Nettopp følelse av anerkjennelse kan vel være en viktig positiv konsekvens av å forsøke å forstå hverandre bedre gjennom å lytte til andres erfaringer og innenfraperspektiver tross kritiske stemmer og nyanseringer. Og med følelsen av anerkjennelse og respekt vil jeg tro at det for mange også er lettere å håndtere uenigheter.

I tillegg til tre forskningsartikler inneholder dette åpne nummeret også hele fire bokomtaler: Signe Aarvik har anmeldt Safet Bektovics *Moral og etikk i islam* og Kjetil Fretheim skriver om *En god frivillighetskultur* av Stephen Sirris. Kjell Arnold Nyhus' bok *Gud er ikke kristen* er anmeldt av Anne Berit Nystad, og Camilla Angeltun har skrevet en omtale av Lars Laird Iversens bok *Lykkeforskning. En sosiologs oppdagelsesreise*.

Riktig god lesning!

Cathinka Dahl Hambro
Redaktør